

Montesquieu (1689-1755)

Montesquieu je spraševal, ali obstajajo splošne zakonitosti ali pa vse poteka po naključju. Ukvarjal se je z popolnostjo državne ureditve. Napisal je *O vzrokih rimskega zveličja in propada, O duhu zakonov*.

Sprašuje se, ali se mogočni imperiji (Rim, Perzija) propadli zaradi nemorale. Po njegovim gre za dejavnike objektivnega značaja, ki delujejo v zgodovini. Veliki imperiji začnejo propadati, ker se pripadniki elite začnejo obnašati nenormalno. Da bi razumeli družbeno ureditev motamo poznati dejavnike. Splošna rezultanta teh dejavnikov je »duh zakona«. Ne gre samo za besedo zakon, ampak za tiste rdeče niti, ki povezujejo pravo, običaje in moralo. On zahteva naj upoštevajmo geografske dejavnike (klima). Upoštevati moramo štiri dejavnike:

- *Geografski dejavniki* povzročajo, da so južni narodi bolj leni in jih je potrebno bolj zatiralno vzpodbujati k delu. Sužnjelastniška ureditev bi ustrezala tem pogojem. »Vročina povzroči, da nimajo nobene volje za delo, razen če jih nekdo prisili«. Sužnjelastništvo je za njega ogabno, ampak je potrebno upoštevati geografske dejavnike. Na severnem pasu so sicer delavni, ampak ne ustvarjajo pomembnih kulturnih stvaritev. Najboljši je srednji pas.
- *Prebivalstvo* (majhno prebivalstvo zavira razvoj).
- *Ekonomski dejavniki*. Upošteva pomen izmenjave dobrih in pomen denarja ter njegove trdnosti, ne upošteva pa delitev dela.
- *Religija*, ta določa determinizem družbenega življenja.

Vse skupaj določa duh zakonov.

Montesquieu si prizadeva ugotoviti splošne pravilnosti funkcioniranja družbe. On sistematično urejuje družbene dejavnike za politično ureditev. On pravi, da obstajajo tri oblike družbene ureditve: - despotija (princip strahu). Despot je vsemogočen, vsi ostali morajo doživljati strah. Despotija je nujna za južna in za večje teritorije. - monarhija (čast). Pripadniki posameznih stanov morajo doživljati pripadnost stanov kot določeno čast. Značilno za majhne države. - republika (vdanost). Gre za zmerno politično ureditev. Značilno za majhne države. Državljeni morajo biti vdani kot celoti. Montesquieu je na meji, da obsodi despotijo in da je odvisna od geografskih pogojev. Zavedal se je, da je Francija v krizi, da se nesoglasja med družbeni stanovi in razredi. Po svojem potovanju po Angliji je zavrnil razvil teorijo, ki jo najdemo že pri Locku. Montesquieujeva ideja je delitev oblasti (to delitev oblasti poznamo še danes). Montesquieu meni, da naj se veje oblasti prepletajo ene z drugo iz tako preprečijo despotijo. Oblikovanje zakonodajne, izvršilne in sodne veje oblasti, naj bi brzdale ene drugo in tako preprečile despotijo. On je predvideval, da bo zakonodajalno oblast imelo v rokah meščanstvo. Izvršilna oblast bo imela v rokah birokracijo. Sodna vejo pa fevdalni gospodarji. Te tri veje naj bi se oblikovale in brzdale. Ta ideja je trajno vplivala na oblike državne ureditve. Rousseau je menil nasprotno, zahteval je, da ljudstvo opravlja vse državne funkcije kot eno telo.